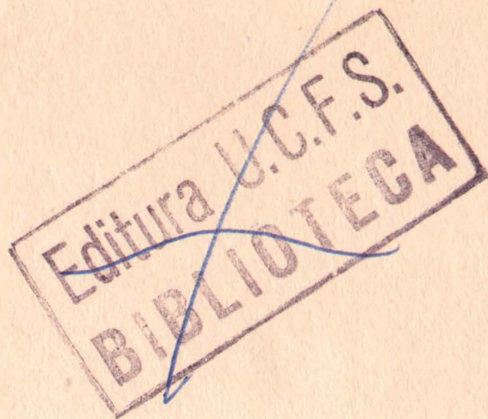
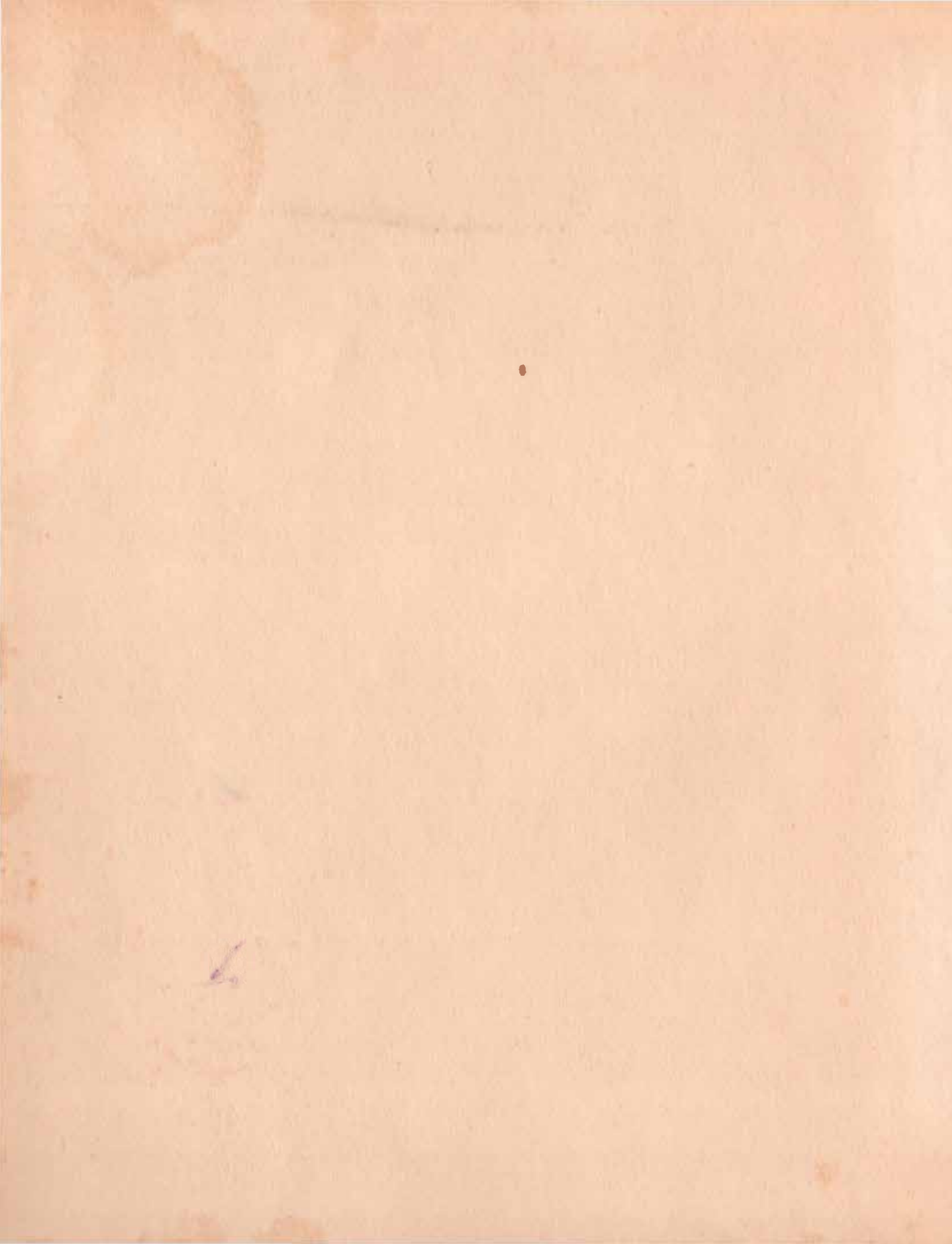

SIGHIȘOARA

SIGHIŞOARA

Fotografia de pe copertă: *Vedere generală a Sighișoarei* — de Clara Spitzer (E.FIAP)

Fotografiile au fost realizate de Clara Spitzer (E.FIAP) și Gabriela Cocora, de la Studioul de artă fotografică al Combinatului poligrafic « Casa Scînteii ».

Au mai colaborat: Iosif Fischer — foto nr. 1, Gheorghe Șerban (E.FIAP) — foto nr. 27, Ion Petheu — foto nr. 61 și Sandu Mendrea (E.FIAP)—foto nr. 63, 64.

SIGHIȘOARA
oraș — muzeu

Text: VASILE DRĂGUȚ

EDITURA MERIDIANE București, 1966

Pe oriunde ar călători cineva către valea de mijloc a Tîrnavei Mari — rîu cu ape tulburi dar blajine care se desfată între maluri cu răchiți și margarete — drumurile sînt pline de o neașteptată, încîntătoare frumusețe.

Priveliști largi cu unduiri molcome, orizonturi albastre zdrențuite de crestele munților, pajiști surîzătoare, vara, ori albe întinderi neprihănite, iarna — toate se succed asemenea unor pagini ilustrate dintr-un vast album răsfoit cu generozitate în fața fiecărui trecător. Sate pitorești apar străjuite de zidurile înalte și tăcute ale bisericilor fortificate, în timp ce pe înălțimi dormitează, îngrădite cu cer și învăluite de amintiri, vechi cetăți țărănești. Din loc în loc — și tot mai des în ultimii ani — se ivesc coșurile de uzină care, asemenea unor uriașe semne de exclamație, accentuează marile prefaceri înnoitoare din țara noastră.

La locul de întîlnire a drumurilor — fie că vin dinspre Brașov, dinspre Tîrgu Mureș, dinspre Mediaș —, acolo unde apele liniștite ale Tîrnavei șovăie căutîndu-și cale printre dealurile înalte cu coame zbîrlite de pădure, din pămînt se înalță un deal cu coaste repezi pe a cărui frunte oamenii au așezat o minunată cunună de ziduri și turnuri: Sighișoara.

Acoperișurile Sighișoarei se desfășoară molcom, săgetate ici colo de verticalele turnurilor

Celui ce o vede în trecere, de la fereastra grăbită a trenului, imaginea neașteptată a orașului-cetate, cu ziduri sumbre și turnuri semețe, cu case vesele strălucind multicolor sub soare, îi rămîne multă vreme întipărită pe retină, ca o obsesie, ca o chemare.

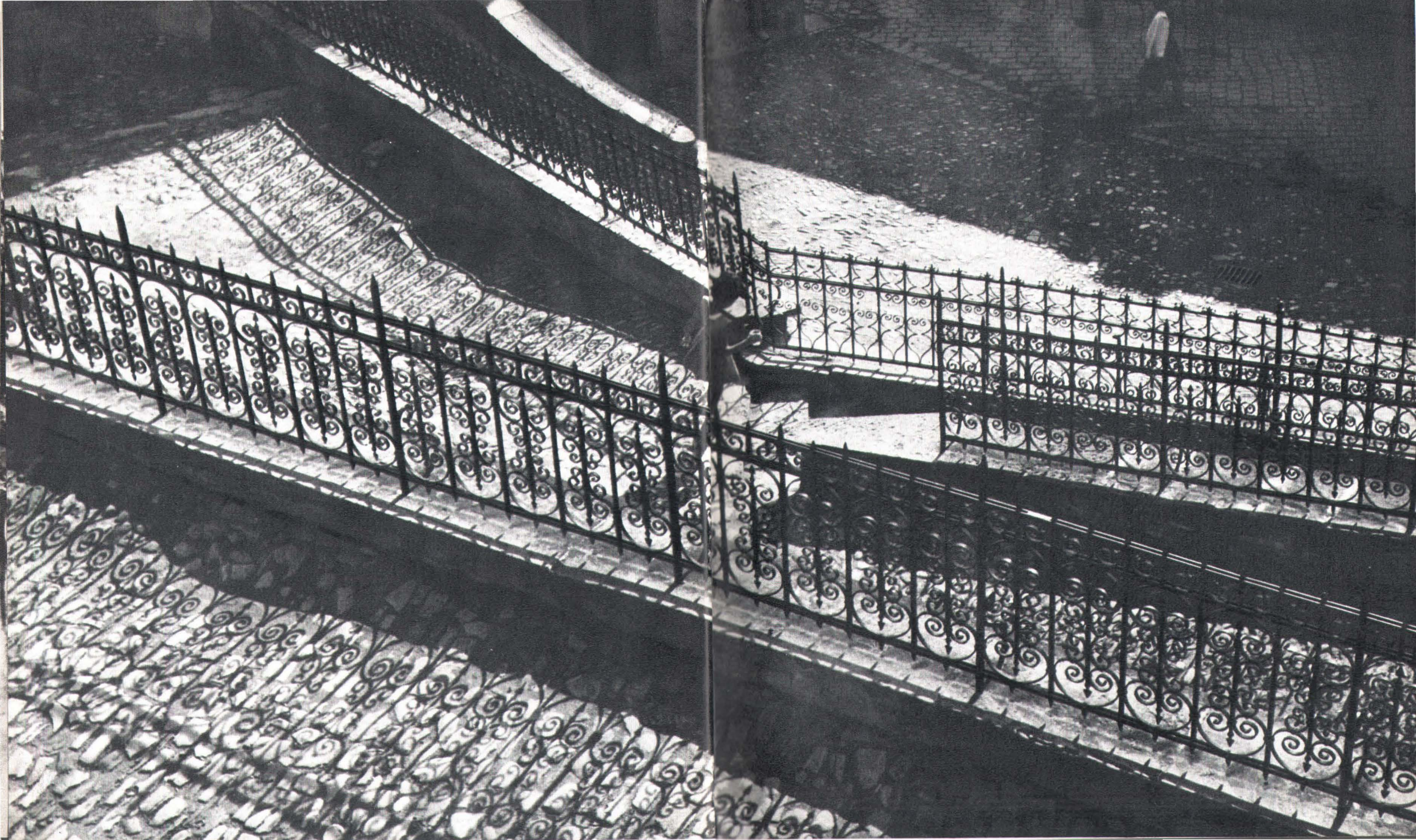
Poposind mai multă vreme aici, potrivind pașii pe străzile înguste, pe scări și pe sub bolți întunecate, călătorul descoperă o lume neobișnuită, în care mișcarea timpului e ascunsă și totuși prezentă.

Timpul are aici aromă și buchet, ca de vin vechi. Mii de ani de viețuire, mii de ani de zbucium, de bucurii și întristări trecătoare. De mii de ani în rotirea-i diurnă soarele a învăluit aceste locuri în aura strălucitoare a razelor sale. De mii de ani Tîrnava curge pe același pat moale de mîl și nisip auriu, lenevind pe sub sălcii. De mii de ani.

Urme materiale, adăpostite azi în vitrinele muzeului din cetate, fac să transpară prin ceața mileniilor aspecte ale viețuirii omului încă din epoca pietrei cioplite — a paleoliticului. Trăind în grote, ocupîndu-se cu vînătoarea și pescuitul, oamenii acelor timpuri au lăsat numeroase mărturii pe valea Tîrnavei Mari.

Mai tîrziu, în neolitic, cam între anii 4000—1800 î.e.n., locuitorii se ocupau cu păstoritul, agricultura și olăritul, trăind în colibe circulare, ovale sau dreptunghiulare.

Tîrnava curge pe același pat moale de mîl și nisip auriu, lenevind pe sub sălcii

La numai cinci kilometri de Sighișoara, un deal rupt deasupra Tîrnavei a găzduit vreme de mai multe sute de ani una dintre cele mai importante așezări din partea locului, în epoca în care bronzul devenise materialul principal pentru confecționarea armelor și podoabelor. Este dealul Turcului, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de Wietenberg, denumire ce a fost de asemenea dată unei culturi care în epoca de mijloc a bronzului a cuprins întregul podiș al Transilvaniei. Reprezentanții acestei epoci sînt printre cei mai îndepărtați strămoși direcți ai poporului nostru, făcînd parte din marele val de indoeuropeni care a dat naștere tracilor — acel neam despre care, cu secole mai tîrziu, Herodot spunea că, după inzi, ar fi cel mai numeros din lume. Cultura lor materială — avînd multe puncte de contact cu aceea miceniană — este ilustrată deopotrivă prin producția armelor și prin ceramica cu forme variate și decor bogat.

Pe platoul de pe dealul Turcului au fost găsite arme, vase, statuete, podoabe, de asemenea numeroase vetre cu fața de lut arsă. O astfel de vatră, poate o masă votivă, splendid decorată cu spirale, se află astăzi în Muzeul Sighișoarei.

Invaziile sciților și celților au afectat și valea Tîrnavei Mari, numeroase fiind descoperirile arheologice privind acele îndepărtate vremuri de zbucium. Între timp triburile dace s-au organizat temeinic, construind numeroase forti-

În drum spre cetate

ficații și cetăți, unele redutabile, ca acelea din munții Orăștiei sau de la Piatra Craivii. Și la Sighișoara a existat probabil o asemenea cetate, strajă a văii Tîrnavei pe care din totdeauna a trecut unul din marile drumuri ale Transilvaniei.

Pe același drum au ajuns aici romanii, cuceritori ai Daciei, în urma războaielor purtate de Traian.

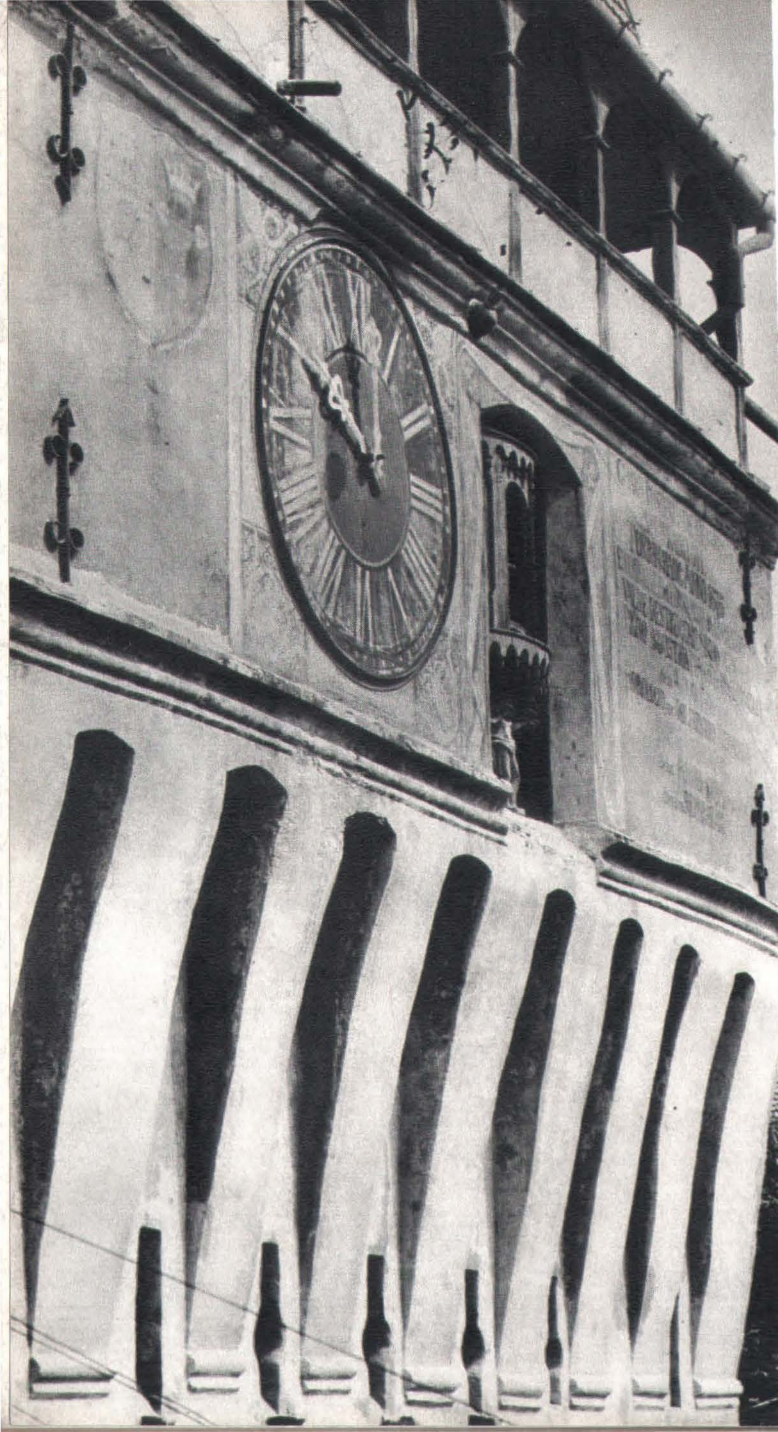
Platoul dealului Podmoale, situat la cîteva sute de metri de dealul Turcului, a găzduit un mic castru ale cărui unități de pază făceau parte din Legiunea a XIII-a Gemina.

Urmele romane abundă în zona Sighișoarei, vestigiile arheologice fiind o mărturie directă a intensei colonizări care a avut loc în aceste părți ale Transilvaniei. Importanța strategică a locurilor, valoarea lor economică, cadrul natural prielnic viețuirii explică pe deplin înmulțirea și prosperitatea așezărilor. Și aici, în undele mereu liniștite ale Tîrnavei se oglindeau — în zile de fierbințeală, la ceasurile de odihnă — chipurile unor oameni, daci și romani, din al căror intim amestec avea să se nască poporul român.

Nici retragerea administrației romane sub împăratul Aurelian (la anul 271), nici repetatele valuri de năvălitori, care de-a lungul sutelor de ani s-au abătut pe aici, nu au reușit să tulbure fundamental viața populației daco-romane care, înfruntînd desele vîltori, și-a continuat cu statornicie existența.

Turnul cu Ceas domină, înalt și semeț, împrejurimile, introducînd în peisaj o notă de pondere și durabilitate

De sute de ani, alături de cadranul ceasornicului, statuile ce întruchipează zeitățile... săptămînii, își cedează una alteia locul, marcînd neobosita scurgere a timpului

Monedele din epoca postaureliană găsite la Sighișoara vin să confirme că viețuirea populației autohtone a avut un puls mereu viguros și în această parte de țară.

Pătrunderea slavilor a grăbit procesul de constituire a micilor formații administrative și a voievodatelor, cum au fost — la venirea maghiarilor — acelea, deseori pomenite în cronica lui Anonymus, conduse de Menumorut, Gelu și Glad.

← Spicuiri din Muzeul de Istorie:

Ceramică dacică

Ceramică autohtonă prefeudală cu forme tradiționale

Dinspre orașul de jos, pașii trec prin cele două curți de acces ale intrării principale în cetate

Începînd cu mijlocul secolului al XII-lea, către părțile de sud ale Transilvaniei, în zona dintre Tîrnave și Olt, au pornit să vină grupuri de coloniști originari din Flandra, de pe Mosela, ori din Saxonia, goniți din țara de baștină de exploatarea feudală, atrași în aceste părți de privilegiile acordate de regii Ungariei, interesați să-și asigure paza granițelor.

Martor la atîtea prefaceri, dealul de peste Tîrnava vede acum ridicîndu-se pe platoul său o nouă așezare care intră pentru prima oară în istoria medievală la anul 1280 sub denumirea de « Castrum sex ». De aici încolo, povestea Sighișoarei se deapănă fără întrerupere pînă în zilele noastre.

În partea de jos a dealului Lunca Poștei, pe un vechi făgaș de rîu, se încovoaie orașul de jos în care casele se înșiră cuminte ca boabele într-un șirag. La mijloc, înconjurat de brîul roșu al acoperișurilor, se înalță un deal izolat, pe a cărui spinare povîrnită se răsfață în soare, de veacuri, cetatea Sighișoarei. Dincolo de ea, străluce ici colo, furișîndu-se printre răchiți, veșnic călătoarea Tîrnavă, iar mai departe albăstrește în zare dealul Turcului.

Centrul de interes al panoramei este chiar dealul cetății, care domină cu atîta semeție împrejurimile cu ale sale două platouri, în

←*Turnul Croitorilor, de o nobilă simplitate, străjuiește cea de-a doua poartă a cetății*

legătură cu care s-au înseilat principalele evenimente din istoria așezării.

Două construcții accentuează silueta prelungă a cetății: Biserica din Deal, pe platoul de sus, și Turnul cu Ceas, pe cel de jos.

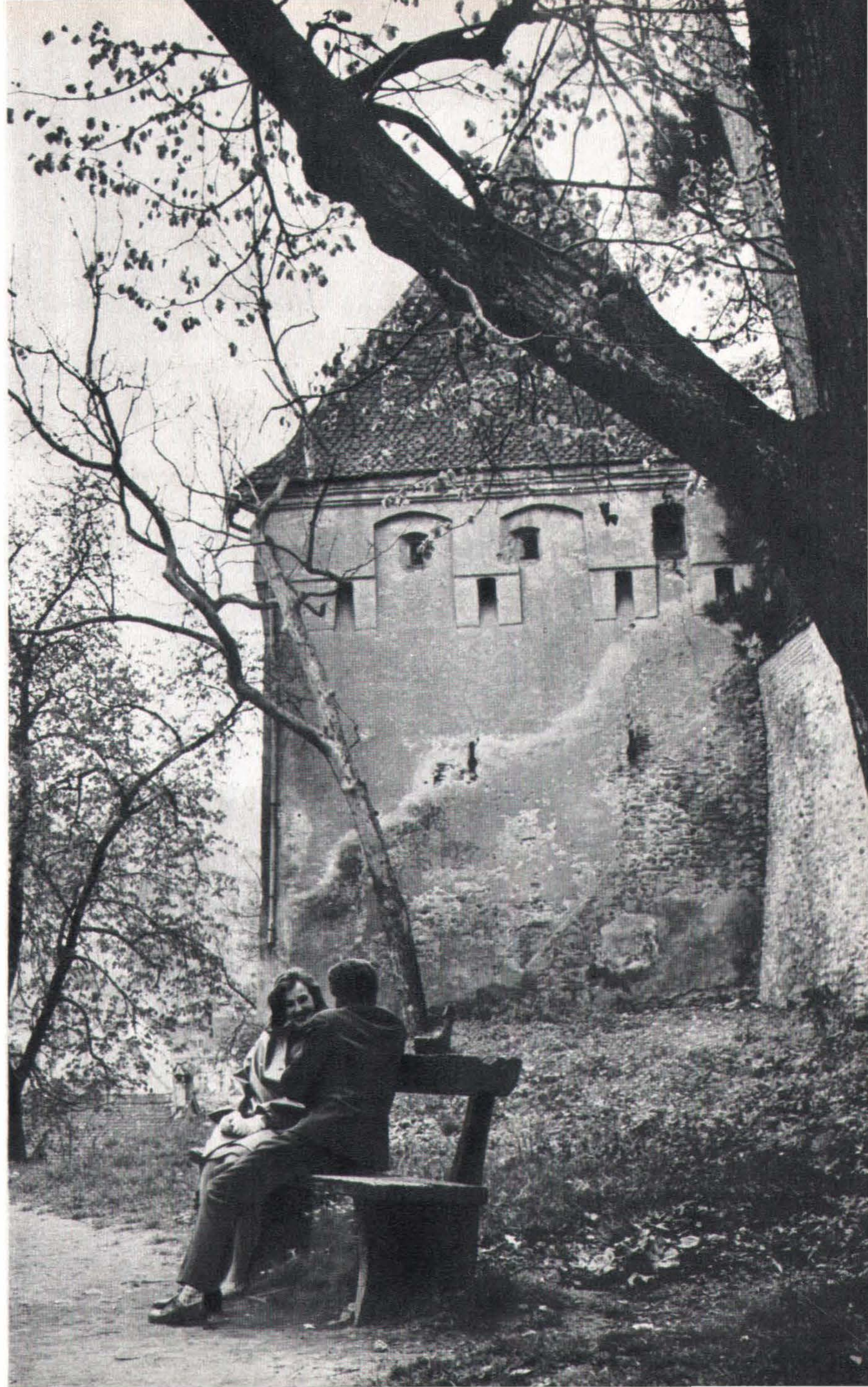
Acolo, pe platoul de sus, în mijlocul căruia stă încremenită, de peste cinci sute de ani, greoaie, ciudată și sumbră, Biserica din Deal, pare să se fi înjghebat, încă din secolul al XII-lea, o primă așezare fortificată. Turnuri de colț, un donjon și o capelă par să fi fost principalele construcții ale acestei cetățui care, prin extindere, a dat naștere Sighișoarei de mai tîrziu.

Poziția prielnică și hărnicia locuitorilor au sporit cu iuțeală mărimea și prestigiul așezării care, pentru prima oară în anul 1376, este pomenită în rîndul orașelor transilvănene.

Dezvoltarea producției meșteșugărești a permis organizarea breslelor și, o dată cu aceasta, constituirea unei comunități orășenești capabilă să ridice edificii impozante și să le apere, înconjurîndu-le cu ziduri de cetate. Probabil la sfîrșitul secolului al XIV-lea întregul deal era fortificat; zidul de incintă, lung de 930 m, a fost neîncetat întărit, ajungînd în cele din urmă să aibă 14 turnuri, fiecare construit și păzit prin grija unei bresle. În punctul cel mai înalt al cetății se afla puternicul Turn al Aurarilor. De forme și proporții diferite, cu patru sau mai multe laturi, turnurile acestea impunătoare, ca și zidurile de incintă, înalte pînă la

Instantanee . . .

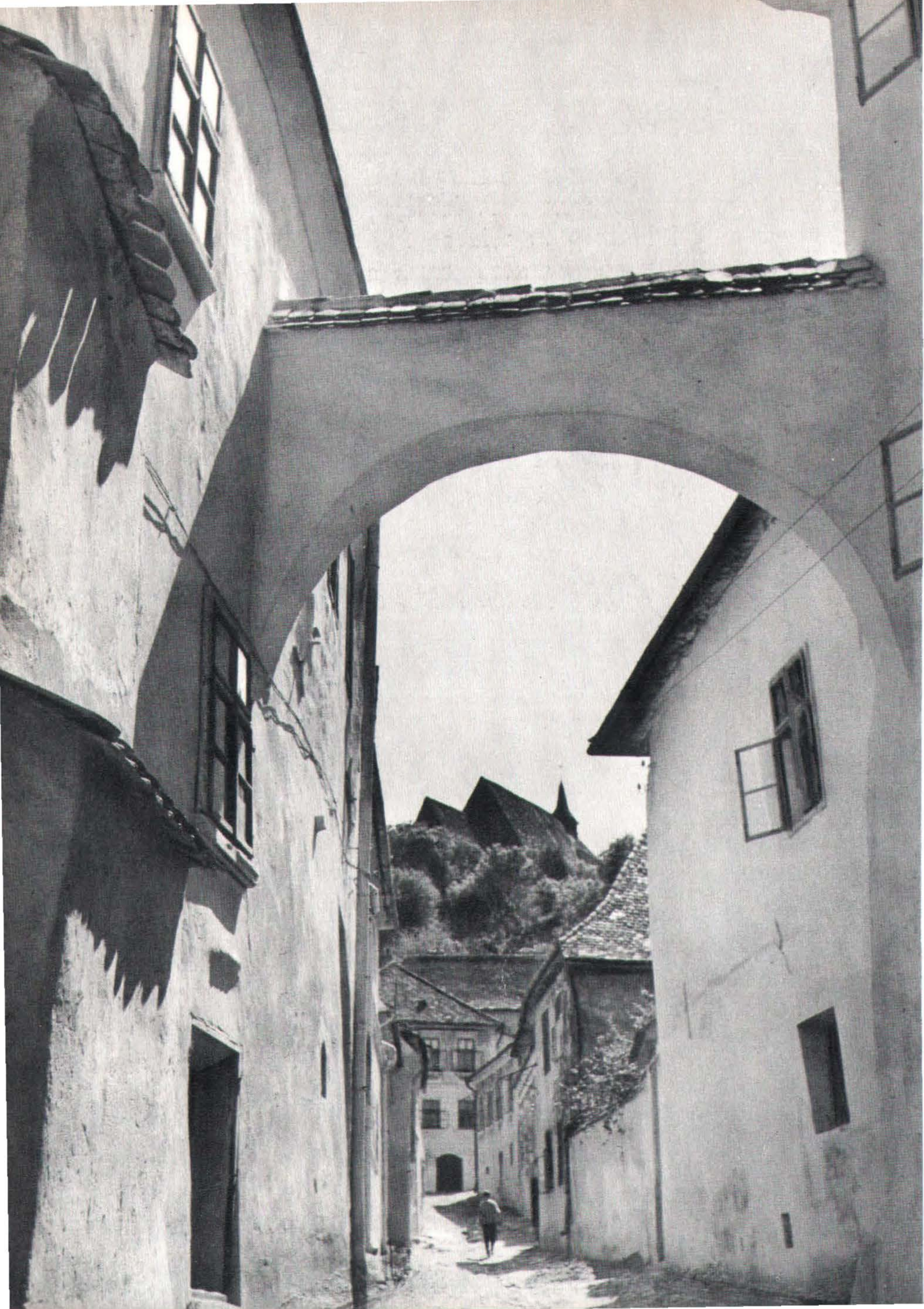

10 m, sînt mărturia vremurilor în care sighișorenii trebuiau să vegheze neîncetat ca orașul lor să nu fie încălcat de armatele marilor feudali ori de acelea, atît de pustiitoare, ale turcilor care, o dată cu secolul al XIV-lea, s-au arătat tot mai des pe drumurile Transilvaniei. Sub paza acestor ziduri și turnuri viața Sighișoarei continua să pulseze simplă și firească. Înghesuite de-a lungul străzilor înguste, casele construite temeinic, cu ziduri puternice de piatră, ascundeau, atunci ca și acum, grădini

Primăverile Sighișoarei . .

La tot pasul întîlnești străzi înguste, deasupra cărora se încovoaie sprinten arce de sprijin, case construite temeinic, cu puternice ziduri de piatră . . .

încărcate cu flori. Lipsa spațiului de construit cerea ingeniozitate pentru rezolvarea problemelor producției meștești, și așa se explică acele poduri înalte care serveau ca depozite de materiale, adăugînd totodată, prin formele lor bizare, o notă de pitoresc construcțiilor.

În încăperile boltite ale atelierelor, la lumina puțină care se strecura prin ferestre ori la palida pîlpîire a lumînărilor de ceară, meșterii sighișoreni făureau fără încetare produse felurite care, vîndute prin tîrguri, duceau tot mai departe faima meșteșugului lor. Legăturile comerciale care din totdeauna au strîns laolaltă cele trei țări românești, au prins în densa lor rețea și cetatea tîrnăveană, favorizînd uneori și dezvoltarea unor raporturi cu caracter politic.

Străzile înguste ale orașului au răsunat, în anii 1431—1435, sub pașii lui Vlad, supranumit Dracul, pentru că, fiind cavaler al ordinului Dragonului, purta pe arme însemnele acestui ordin care își propusese izgonirea turcilor din țările creștine. La adăpostul turnurilor cetății ospitaliere, Vlad și-a pregătit urcarea pe tronul Țării Românești, pe care l-a și dobîndit în decembrie 1436 prin răsturnarea lui Alexandru Aldea. La Sighișoara, voievodul muntean nu venise doar ca un pribeag visător de mărire.

« Casa cu Cerb », unul dintre cele mai vechi edificii din cetate

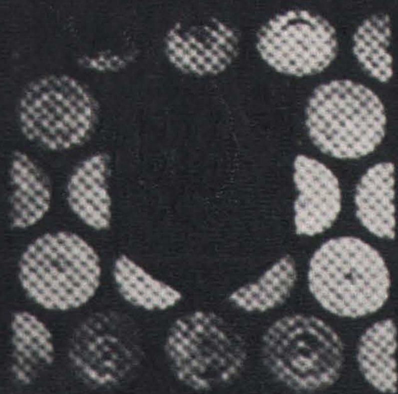
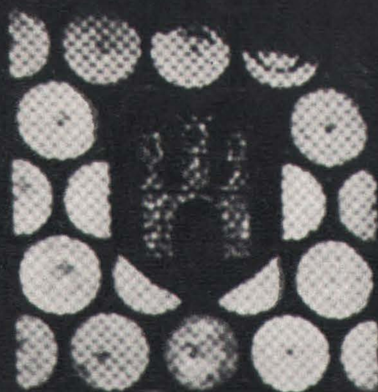

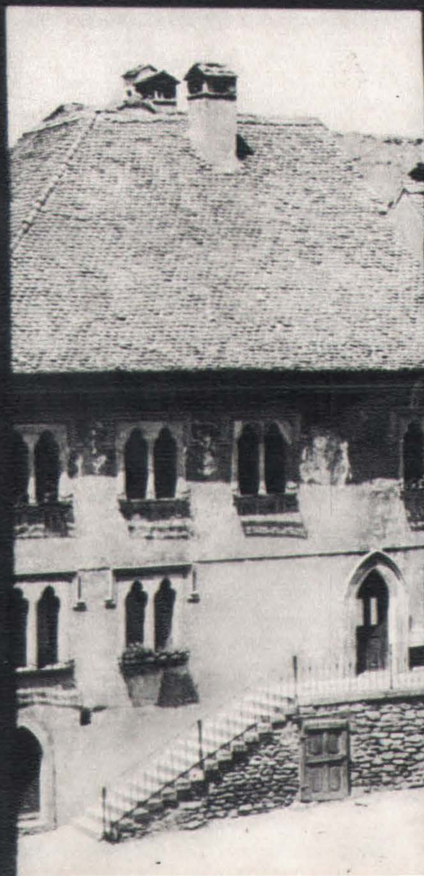
Stăpînitor al întinselor feude din Țara Făgărașului, el fusese încoronat încă din 1431 la Nürenberg, ca domn al Țării Românești, chiar de către împăratul Sigismund de Luxemburg. La Sighișoara, în monetărie proprie, ambițiosul voievod și-a bătut acea frumoasă monedă care a cunoscut o largă circulație pe întregul cuprins al Transilvaniei.

Tăpșanul cel mai înalt al platoului de sus este dominat de silueta Bisericii din Deal, începută încă din secolul al XIV-lea. Inscripțiile aflate pe ziduri indică mai multe etape de construcție. Mai elocvent însă decît toate aceste însemnări este edificiul însuși, cu a sa varietate de stiluri arhitecturale, cu a sa structură, dezaxată, cu stîngăciile de proporționare.

Zidurile de piatră și acoperișul înalt de țiglă roșie ale bisericii sînt încărunțite de ploi, de arșiță și vreme. De pătrunzi înăuntru ai senzația unei adormiri în care orele își pierd dimensiunea. În liniștea aceasta solemnă se aude doar clinchetul plăcilor de geam care se mișcă în lăcașurile lor metalice și, uneori, steagurile breslelor — mari petice obosite de bătrînețe ce stau desfășurate din balconul orgii — își alătură șoptirile de mătase ca pentru a repovesti cîte ceva din vremurile de odinioară. Pe peretele de către miazănoapte, un zugrav a adunat feți frumoși, balauri și cosînzene pentru o poveste pe care cărțile o numesc legenda Sfîntului Gheorghe. Arhangheli și draci con-

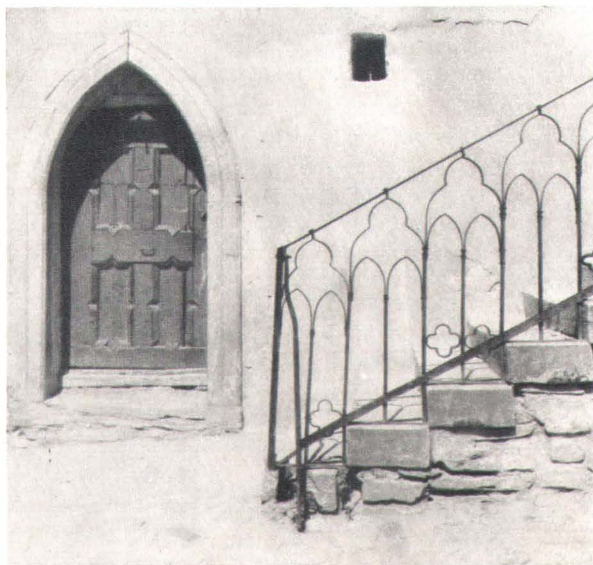
«Orașul de jos»

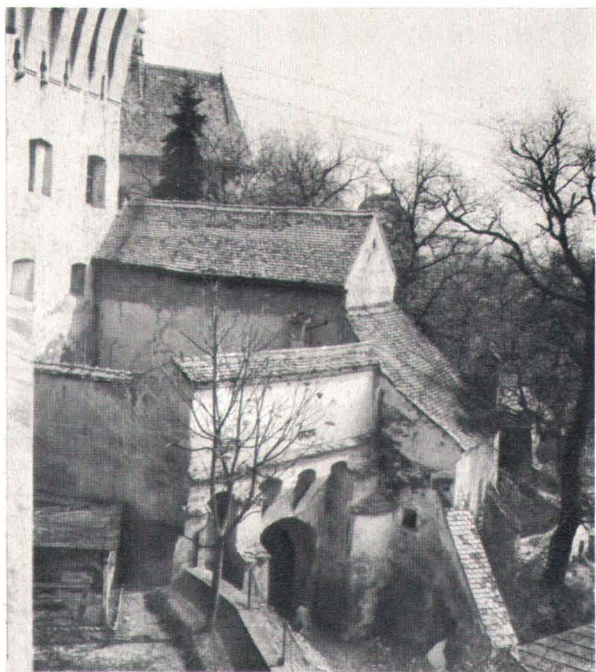

viețuiesc pașnic pe zidurile austere privind spre vizitatori cu o amenințare de care nimeni nu se mai teme. Altare pictate, pietre de mormînt — două datorate sculptorului transilvănean din secolul al XVII-lea Elias Nicolai. În cor, o frumoasă strană, în stilul Renașterii, cu intarsii din lemn de tisă, ilustrează, ca și altarele pictate în aceeași vreme, un moment de strălucire din viața artistică a Sighișoarei în prima jumătate a secolului al XVI-lea.

Secolul al XVI-lea. Scăpată din strînsoarea regatului de la Buda îngenuncheat în urma dezastrului de la Mohaci (1526), Transilvania străbate acum o epocă de puternic avînt economic și artistic, deși tulburările de tot felul nu au lipsit. Mai mult decît alte orașe, datorită poziției-

Casă amintind, prin ferestrele-i bigeminate, goticul venețian

Ziduri groase și sumbre tăinuiesc ganguri întunecate, strecurate pe sub bolți . . .

cheie, Sighișoara trăiește din plin evenimentele timpului — luptele pentru supremație și frămîntările reformei fiind cele mai importante.

În anul 1530 drumurile Tîrnavei sînt străbătute de oștile lui Petru Rareș aureolate de strălucitoarea victorie de la Feldioara, în care Ferdinand de Habsburg văzuse prăpădindu-i-se nu numai armata ci și ambițiile sale de pretendent la stăpînirea Transilvaniei. Autoritatea marelui voievod moldovean, extinsă pentru scurtă vreme asupra întregii Transilvanii, era încă și mai puternică pe Tîrnave datorită feudei sale de la Cetatea de Baltă.

Stemele cu bourul Moldovei care stau încastrate pe zidurile bisericii fortificate de la Boian sînt mărturia mută dar profund elocventă a stăpînirii lui Petru Rareș în aceste locuri.

Dezvoltarea tehnicii de luptă prin folosirea tot mai intensă a armelor de foc a avut urmări imediate pentru cetatea sighișoreană. În fața vechilor turnuri, reconstruite sau numai consolidate, au fost amenajate bastioane cu plat-

Dantelărie . . .

forme pentru amplasarea tunurilor. Primul bastion pomenit în documente a fost construit în anul 1551 pe platoul de sus al cetății în fața Turnului Aurarilor și se numea Bastionul lui Castaldo, în amintirea generalului care ordonase ridicarea lui. Împrejurările istorice ca și lipsa de respect pentru monumentele trecutului în secolele XVIII—XIX au condamnat la pieire atît Turnul Aurarilor cît și Bastionul lui Castaldo. Amintirea lor este în mod neașteptat păstrată de legendele care se țes în jurul unui mic turnuleț aflat pe dealul Podeiului, în partea de apus a orașului. Turnulețul se numește « la chip » și se povestește că sub el își doarme somnul de veci un pașă călare pe un elefant alb care venea în fruntea unei cumplite oștiri cu gînd să prade Sighișoara, dar o lovitură de pușcă trasă din Turnul Aurarilor l-a ucis tocmai cînd ajunsese pe culmea dealului Podeiului, fapt care a convins pe turci să se întoarcă din drum.

Legenda, ca atîtea alte legende, își are temeiul său istoric; în cronicile vremii se relatează că în anul 1612 Ștefan Báthory a intenționat să cucerească Sighișoara. Apariția avangardei sale pe dealul Podeiului a fost întîmpinată de un puternic foc de artilerie din Bastionul lui Castaldo, printre victime fiind și comandantul gărzii, Ajtany Gáspár. Speriat de această rezistență Báthory și-a retras oștirea.

Tot din secolul al XVI-lea se pare să dateze și bastionul din fața Turnului Cositorarilor, din

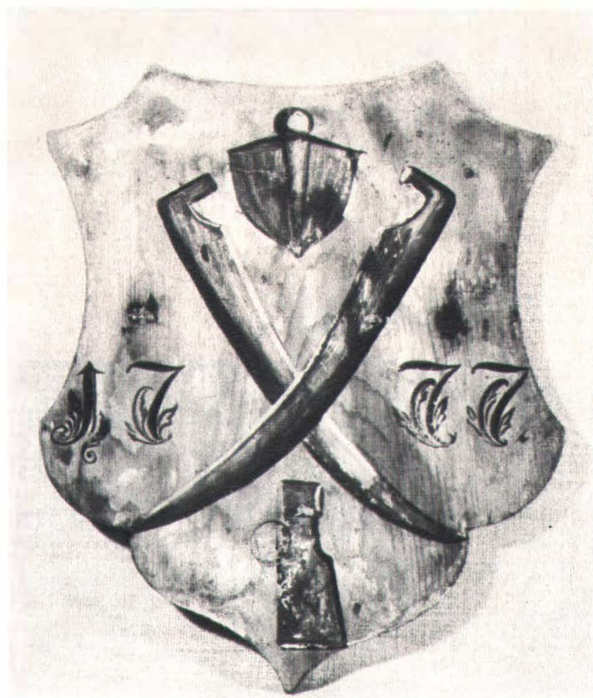
care se oferă vizitatorului o minunată priveliște asupra orașului de jos. Este un loc în care gîndurile pornesc chiar fără voie pe urmele istoriei — ciudățenia evocatoare a siluetei turnului și frumusețea generoasă a perspectivei fiind invitații cărora nimeni nu le poate rezista.

Contemporan cu zidul cetății, Turnul Cositorarilor și-a schimbat de mai multe ori înfățișarea de-a lungul timpului, fiind mereu adaptat tehnicii de luptă. Transformările succesive i-au modelat o expresie stranie: pe o bază dreptunghiulară se ridică un trunchi pentagonal, deasupra căruia se lărgește, susținut pe console robuste, un etaj octogonal prevăzut cu metereze și guri de aruncare, întreaga construcție fiind încununată de un acoperiș hexagonal, cu laturi inegale. Tencuielile ciuruite de gloanțe adaugă tuturor acestor neregularități o înfiorare ce pare a se prelungi pe undele nevăzute ale aerului.

Din liniștea de azi a bastionului să ne întoarcem în istorie, la acel secol al XVI-lea, al cărui amurg a fost martorul trecătoarei măriri a lui Mihai Viteazul, stăpînitor luminat al tuturor țărilor românești, reunite măcar pentru o clipă (1599—1600). Au urmat ani grei, de lupte neîncetate, cu incendii și epidemii de ciumă, ani în care de mai multe ori soarta orașului părea definitiv pecetluită. Istoria Sighișoarei se înfățișează sumbră și însîngerată, dar nu lipsită de bărbăție și frumusețe. Devastată de valonii lui Basta, de oștirile lui Ștefan

Turnul și emblema aparținînd de mult stinsei bresle a fierarilor

Csáki și Moise Secuiul, bîntuită de ciumă în 1603 și 1647, Sighișoara a trecut prin cea mai grea încercare din existența ei multiseculară în anul 1676, cînd mai mult de trei pătrimi din oraș au fost pîrjolite de un incendiu iscat din imprudență în orașul de jos și purtat de un vînt năprasnic pînă sus, în cetate.

Sub semnul acestor împrejurări, prin truda locuitorilor care se îndîrjeau să întregească zidurile prăbușite și să trezească la viață turnurile căzute în ruină — s-a modelat treptat înfățișarea Sighișoarei, care s-a păstrat, fără schimbări esențiale, pînă în zilele noastre.

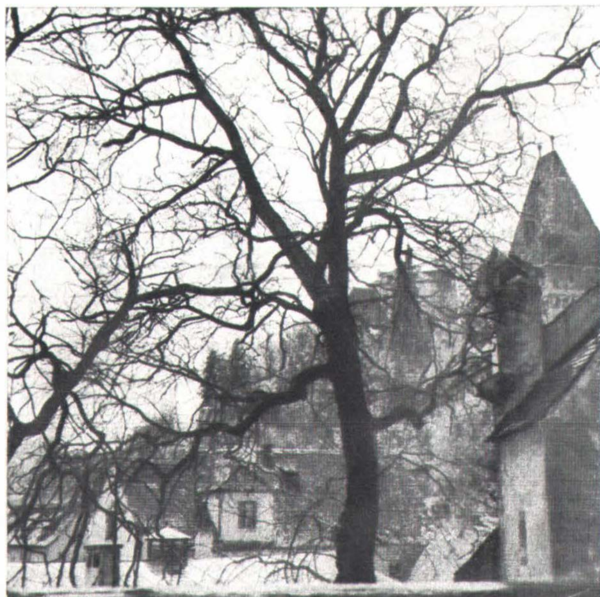
Promenadă de-a lungul zidului de incintă al cetății

Turnul și Bastionul Măcelarilor

Atunci, în acel secol al nenorocirilor care a fost secolul al XVII-lea, au fost reconstruite sau modificate aproape toate turnurile cetății, au fost refăcute bolțile prăbușite, au fost înălțate acoperișuri noi, mai vesele parcă și mai semețe decît cele de mai înainte. Cu o rîvnă vrednică de luare aminte, cetatea Sighișoarei s-a ivit de fiecare dată dintre propriile ruine, mereu mai frumoasă și mai atrăgătoare.

«Scara acoperită» pare un tunel ce urcă spre lumină

Fantezii de toamnă tîrzie . . .

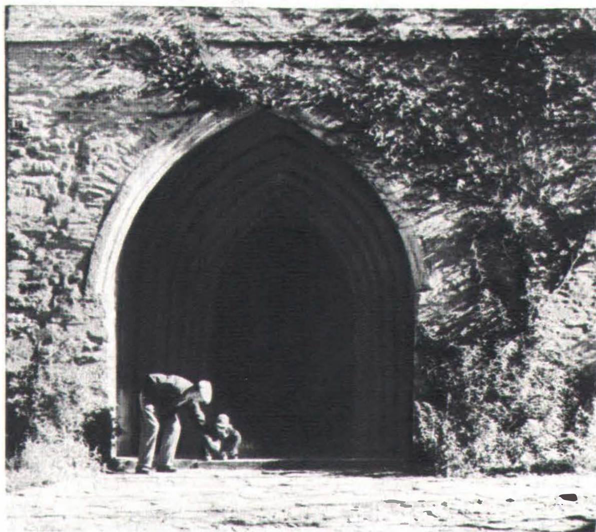

Solemna înfățișare a Bisericii din Deal; de pătrunzi înăuntru, ai senzația unei adormiri în care orele-și pierd dimensiunea

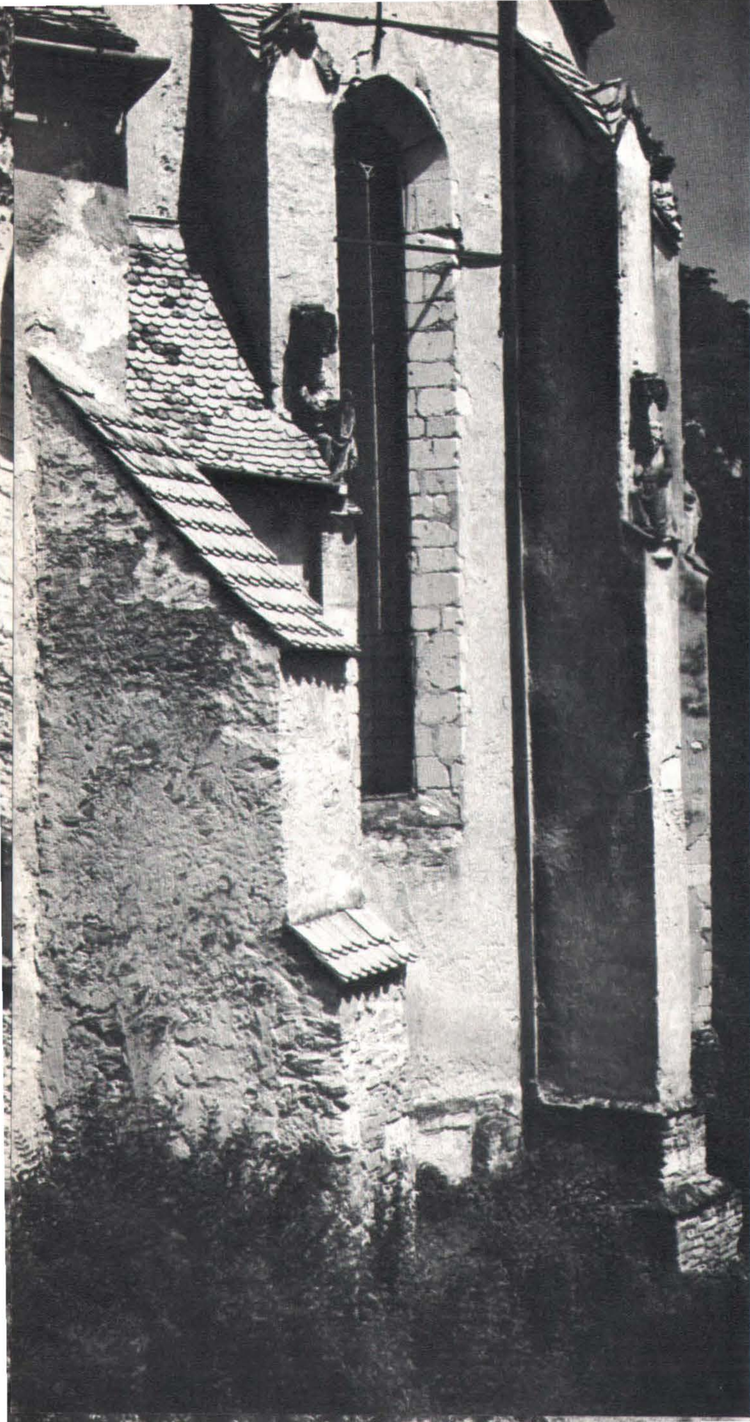

În exterior, privirea întîlnește severitatea și neclintirea zidurilor de piatră

Oglinda cea mai vie a efortului de supraviețuire, a clocotului de energie, a dorinței de frumusețe o dă, înaintea tuturor celorlalte edificii sighișorene, Turnul cu Ceas. Măcar din fuga trenului ori din culorile cărților poștale ilustrate, înfățișarea sa semeață, cu acoperișul din țiglă smălțuită, cu turnulețele sprințare așezate pe colțuri, cu roata uriașă a ceasului, sub care rînjesc dinții lați ai consolelor de zidărie, rămîne întipărită în memorie și ajunge să reprezinte un simbol al Sighișoarei.

Și, de fapt, este un asemenea simbol. Așezat în partea de răsărit a platoului inferior al cetății, Turnul cu Ceas domină, înalt și semeț, deopotrivă orașul de jos și vecinătățile, introducînd în peisaj o notă de putere și durabilitate.

Contraforţii Bisericii din Deal şi cei ai Bisericii Mănăstirii

Povestea lui începe probabil în secolul al XIV-lea, cînd a fost construit ca turn al porții principale — cealaltă poartă se află în paza Turnului Croitorilor, în latura dimpotrivă a cetății — și ca reședință a sfatului comunal. Cele patru turnulețe care îi încununează acoperișul erau semnele autonomiei jurisdicționale a orașului care, prin sfatul său, putea aplica pedeapsa capitală. « Dreptul săbiei » — jus gladii — era un drept de autoritate și prestigiu de care nu dispuneau decît orașele importante ale Transilvaniei. Mai tîrziu, în secolul al XVII-lea, cele patru turnulețe și-au pierdut semnificația inițială, fiind introduse doar ca motiv decorativ în plastica arhitectonică a turnurilor, așa cum s-a întîmplat și în cazul multor biserici românești de lemn din Țara Lăpușului sau din Maramureș.

Dubla sa funcție — de principal turn de apărare și de adăpost al autorității comunale — explică grija cu care a fost înconjurat de localnici, aspectul său sever și sărbătoresc totodată.

Înalt de 64 m, Turnul cu Ceas surprinde prin neașteptata dar fericita împerechere a severității zidurilor robuste și greoaie cu exuberanța de formă și culoare a acoperișului care se avîntă spre cer printr-o fleșă prelungă.

Precedat, către orașul de jos, de o puternică barbacană, prevăzută cu porți și metereze, Turnul cu Ceas a fost neîncetat consolidat și

adaptat nevoilor de apărare ajungînd ca, în partea zidită, să-și găsească expresia deplină abia către sfîrșitul secolului al XVI-lea. În paza zidurilor sale groase de peste doi metri se aflau nu numai porțile cetății, dar și arhiva și trezoreria orașului. Fațadele drepte, fără ornamente, străpunse ici colo de cîteva ferestre mici, sînt de o severitate apăsătoare, doar consolele masive care susțin ultimul etaj introduc în compoziție un puternic joc de umbră și lumină, conturînd o expresie plină de forță.

În încăperile mici ale Turnului cu Ceas este găzduit astăzi Muzeul Sighișoarei. O adevărată istorie cuprinsă mai întîi în cioburi și unelte de piatră, în meșteșugite lucrări de tot felul făurite de meșterii sighișoreni, mai apoi, în machete și hărți, în fotografii și diagrame. O istorie pe care o străbați trecînd din cameră în cameră, urcînd de la etaj la etaj. Ajungînd sus de tot, în foișorul cu arcade de lemn care încununează edificiul, privirea evadează spre zările albăstrii, cuprinzînd în căucul ei minunata panoramă a orașului, strălucind voios sub soarele înalt al amiezelor de vară.

Bătrînele zidiri ale cetății se văd de la această înălțime ca într-o nălucire de basm. Oameni și fapte își tăinuiesc ființa în pietrele acestor zidiri care constituie laolaltă un alt muzeu — un muzeu în care viața continuă să pulseze adăugînd fără încetare noi file în cronica pe care am răsfoit-o pînă aici.

Cotidiene . . .

În apele mereu curgătoarei Tîrnave, cetatea de pe deal s-a oglindit cînd cu chipul răvășit de deznădejde, cînd surîzătoare și senină.

Să hoinărești prin cetatea Sighișoarei ascultînd sunetul pașilor multiplicîndu-se în tăcerea străzilor înguste, să te oprești în fața monumentelor ei încercînd să le descifrezi înțelesul, să te abandonezi odihnei pe pajiștea unui deal de unde întregul oraș pare desprins dintr-o stampă medievală . . .

Să pornim deci din piața principală a orașului de jos într-o plimbare mai lungă prin cetate. Stradela cetății, îngustă și înclinată, conduce printre case scunde dar cu ziduri puternice, spre clădirea Casei de cultură, pe deasupra căreia se vede scăpărînd în soare acoperișul Turnului cu Ceas. Dincolo de gangul care trece pe sub clădire, Turnul apare fantastic și uriaș, precedat de zidul scund dar puternic al barbacanei. În stînga, lîngă stradela pietruită, se află un fel de umbrar: « Gangul femeilor bătrîne», amenajat în secolul trecut pentru a înlesni circulația pe timpul iernii. Depășind poarta barbacanei, efectul de perspectivă conferă Turnului cu Ceas o impresionantă monumentalitate. Aici, mai mult decît oriunde, masa aceasta strivitoare de zidărie în care se deschid amenințătoare gurile de aruncare, pereții goi și sumbri care tăinuiesc ganguri întunecate, toate laolaltă se adună într-o zguduitoare evocare a evului mediu cu spaimele și nesiguranțele sale.

Angajate într-un dialog secular, Turnul Cositorarilor și Turnul cu Ceas se privesc peste acoperișurile caselor înșirate de-a lungul zidului cetății

Lumini și umbre . . .

O casă cu liniște și mușcate . . .

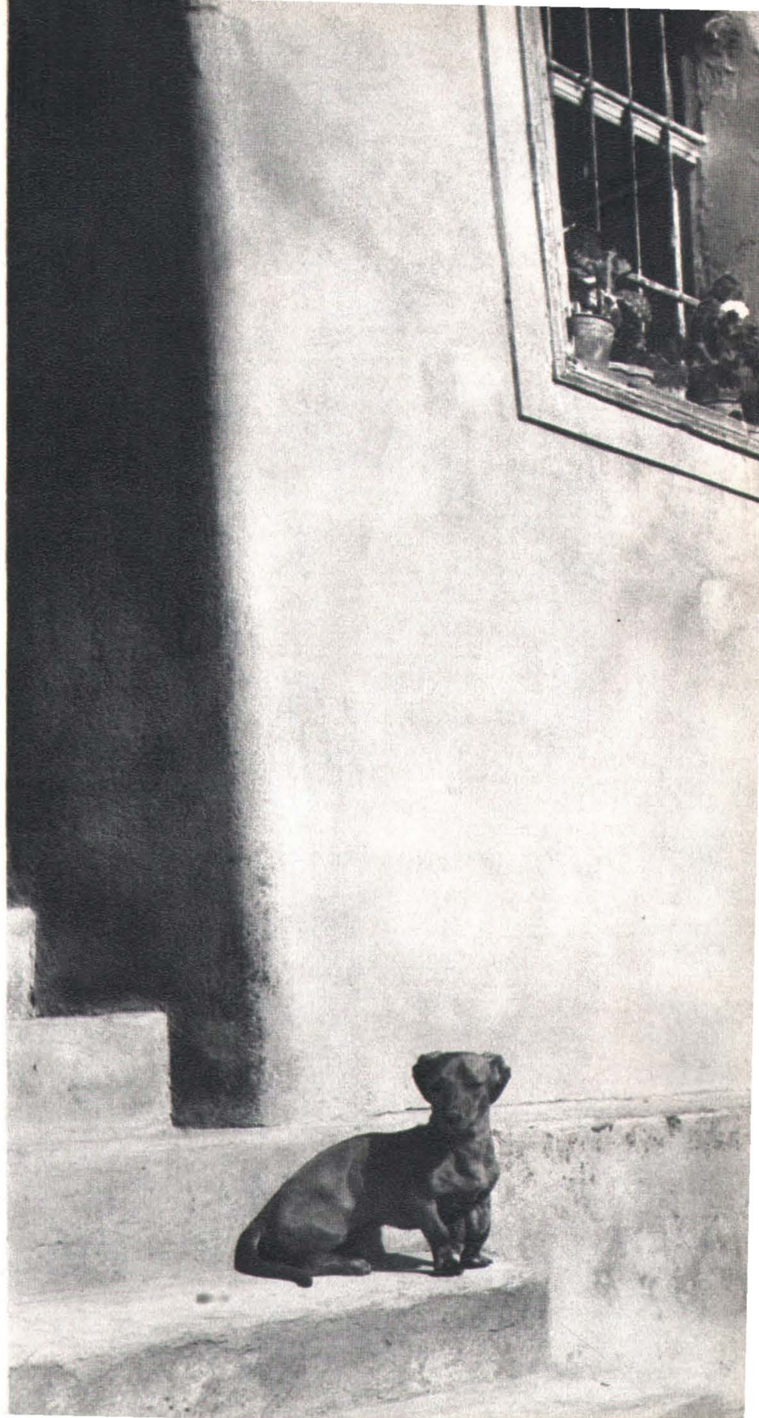
Către orașul de jos, cetatea era apărată de o puternică barbacană prevăzută cu porți și metereze

Cuza Vodă, una dintre cele mai pitorești străzi ale cetății

Acalmie matinală . . .

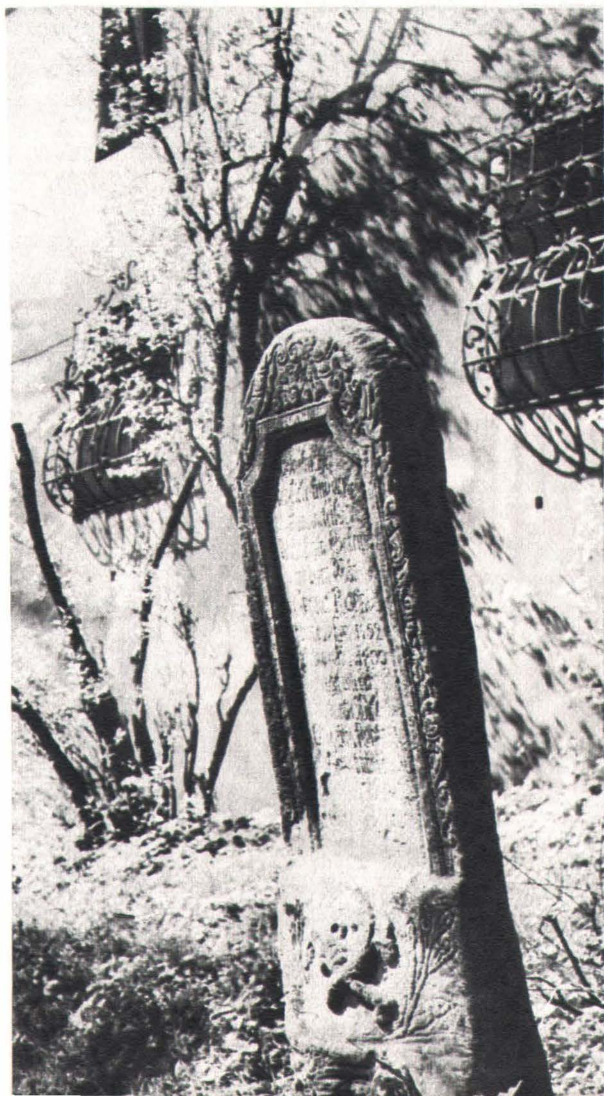

Cuminte, în aşteptarea stăpînului . . .

De forme și proporții diferite, turnurile acestea impunătoare stau mărturie vremurilor . . .

Turnul Frînghierilor

Veche piatră funerară

Un colț din Piața Petöfi

Uriașul paralelipiped al Turnului Croitorilor

Pătrunzînd în cetate, privirea se oprește pe fațada unei case amintind prin ferestrele-i bigeminate goticul venețian. Este o veche casă de patrician, care își datorează aspectul exterior « modernizării » din secolul trecut în spiritul neogoticului. În partea dreaptă, Biserica Mănăstirii se mîndrește a fi cea mai veche fundație din cetate, datînd din secolul al XIII-lea. Formele sale armonioase, elementele vechi arhitectonice pe care le păstrează, ca și altarul în stil baroc Knorpel, realizat în jurul anului 1680 de către sculptorul Johan Vest și pictorul Jeremias Stranovius, sînt suficiente argumente pentru a considera cu real interes acest monument.

Lăsînd în stînga o străduță îngustă deasupra căreia se încovoaie sprinten un arc de sprijin, pe sub rotundul căruia o lungă perspectivă se deschide pînă la Biserica din Deal, drumul continuă spre vechea piață a cetății — azi Piața Alexandru Petöfi.

Liniște. Cei cîțiva arbori care își rotesc coroanele sînt singurii locuitori statornici ai acestei piețe în care odinioară clocotea întreaga viață a orașului. Aici se țineau tîrgurile principale, aici, sub ochii mulțimii fremătătoare, se judecau procesele capitale, aici era stîlpul infamiei, aici . . . Trecutul s-a risipit ca un fum și, în liniștea de azi, amintirile s-au furișat în casele din jur, ivindu-se doar cînd și cînd în calea celor ce le caută.

Ca o săgeată îndreptată spre cer, Turnul Cojocarilor

Străzi înguste, case vechi și turnuri. Printr-un pasaj carosabil se poate ajunge la Turnul Croitorilor, uriaș paralelipiped străjuind vertical cea de-a doua poartă a cetății. Tot pe aici se poate ajunge pe strada Tîmplarilor, cu case pitorești, sau la aleea care însoțește zidul de incintă.

Tot din Piața Petöfi pornește spre deal strada Cuza-Vodă care urcă printre case cu fațade felurit colorate pînă sub coasta care desparte platoul inferior de platoul superior al dealului. De aici mai departe vizitatorul poate alege străduța cu pantă lină «Ocołul», care se apropie de zidul de incintă într-unul din cele mai frumoase locuri ale sale, sau poate merge de-a dreptul, urcînd cele 175 trepte de lemn ale scării acoperite, construită în 1660—1662.

Ajungem din nou pe platoul superior în preajma Bisericii din Deal. Orizontul se desfășoară larg, peste dealuri și văi pînă departe. De aici se vede cîmpia de la Albești, unde a căzut la 31 iulie 1849 poetul Alexandru Petöfi.

În Sighișoara, confruntarea dintre trecut și prezent capătă semnificații adînci și ample rezonanțe. Cetatea de pe Deal pare coborîtă, cu alai de turnuri, direct din istoria evului mediu, în mijlocul prezentului care a ridicat, în valea Tîrnavei, cel mai mare combinat de faianță și sticlă din țară, cartiere noi cu blocuri de locuințe. Atît de bătrînă, cetatea întinerește neîncetat prin oamenii care o locuiesc.

Strania înfățișare a Turnului Cositorarilor

Orașul de jos se desfășoară la poalele cetății, colorat și pitoresc ca-n basmele cu pitici . . .

Străbătînd străzile Sighișoarei, vizitatorul se află față în față cu istoria, o istorie a trecutului, de mărire și amărăciune, și o istorie contemporană.

Două epoci, două lumi.

Turnurile au rămas solitare, cu poveștile lor tăinuite în file de cronică. Istoria nouă se scrie cu litere mari. Prezentul este pretutindeni în jur, el clocotește în inimile oamenilor, ridică schele, construiește uzine.

O călătorie de-a lungul străzilor înguste ale cetății sighișorene nu este doar o simplă întoarcere în trecut: prin contrastele pe care le acuză, prin ritmurile pe care le confruntă, ea este mai mult o ancorare în prezent, în lumea vie a Sighișoarei reîntinerite.

Plastică hibernală . . .

Redactor responsabil: MIHAELA DIDAK
Tehnoredactor: MIHAELA MIRESCU

Dat la cules 02.10.1965. Bun de tipar 25.02.1966. Apărut 1966. Tiraj 4500+150 ex. broșate. Hîrtie velină cretată de 125 g/m². Ft. 20/700×1000. Coli ed. 5,72. Coli de tipar 4,4. Comanda 2343. A. nr. 9380. C. Z. pentru bibliotecile mari 084. C. Z. pentru bibliotecile mici 084(R 013.4)

Întreprinderea Poligrafică „Arta Grafică", Calea Șerban Vodă, 133. București, Republica Socialistă România. Comanda nr. 1234

MERIDIANE

Lei 15